

Ковальова Н. І.,

кандидат філософських наук, доцент,
кафедра культурології,
Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова,

Левченко В. Л.

кандидат філософських наук, доцент,
кафедра культурології,
Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова

СЕЦЕСІОН ЯК ХУДОЖНІЙ ТА ДИЗАЙНЕРСЬКИЙ СТИЛЬ: УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД

Традиційно у культурологічному дискурсі термін «сецесія» позначає австрійський варіант загальносвітового художнього та дизайнерського стилю модерн, що був естетською відповіддю на пануючи у мистецтві наприкінці XIX сторіччя неоісторизм та еклектику. Цей стиль вирізняється наступними рисами: використанням умисно примхливих хвилястих форм, орієнтацією на принципи асиметрії та вільного планування, новим індивідуалізованим відношенням до простору, підпорядкованістю єдиному образно-символічному задуму. Особливостями Віденської сецесії була не тільки відмова від традиційних консервативних академічних настанов, а і опора на багатий історичний досвід австрійського бароко. Цей досвід передбачав зменшення геометризму і збільшення елементів алегорії, декоративності та патетики.

Україна, чії західні землі на той час були складовою Австро-Угорської держави, повною мірою відчула вплив віденського модерну. Маємо зазначити, що прихильність української культури доби *fin de siècle* до нової естетики була пов'язана не тільки з зовнішнім впливом, а і з бароковою традицією української художньої та декоративно-ужиткової культури. Саме тому, на нашу думку, розповсюдження впливу сецесії відчувалось як значуще не тільки в західноукраїнських землях, а і в культурному просторі всієї України. Як приклад наведемо всесвітньовідомі культурні проекти не тільки у Львові та Чернівцях, а і в Одесі,

Києві, Харкові та Полтаві.

Знаковою подією, що продемонструвала місце української сецесії в загальноєвропейському культурному просторі стала велика виставка «В епіцентрі бурі. Сецесія в Україні», яку було презентовано у Відні та Братиславі у 2024 році. Європейські глядачі мали змогу ознайомитись з роботами видатних українських майстрів таких як Олександр Мурашко, Федір Кричевський, Олена Кульчицька, Георгій Нарбурт, Михайло Жук та інші. На наш погляд широка панорама мистецьких пошуків доводить думку, що візуальна мова українських художників була універсальною та інтернаціональною, що породжувала ефект спорідненості української та європейської естетики доби модерна. З іншого боку, акцент виставка робить на те, що в Україні, як і в кожній країні, робили спроби розвивати національний художній та дизайнерський стиль, що відзеркалював народні мотиви та суто національні теми, що цілком відповідає славетному девізу сецесіону, яким став вислів відомого австро-угорського публіциста Людвіга Гевеші – «часу – його мистецтво, мистецтву – його свободу».